

ZAPISKI.

SLOVSTVO.

Silvin Sardenko: *Dekliške pesmi*. 1922. Založila prodajalna K. T. D. H. Ničman.

Čital sem jih z rastočim ugodjem ter sem bil slednjič nad knjigo naravnost zadivljen. Kajti spet sem po dolgem, dolgem času imel v rokah knjigo, ki jo je napisal resnični umetnik, in to sem tudi poudaril, ko sem v pričujoči oceni napisal odstavek o modernih. Tisti odstavek je važen.

Mislím, da more Sardenkove »Dekliške pesmi« čitati in doživljati vsakdo, ki je še človek in ki ni bolan in zastrupljen od dandanašnjih krivih prerokov in odreševaljev trpečega človeštva.

Dokler imamo take pesnike, kot je Silvin Sardenko, smo še zdravi, in je vendarle upanje, da nas ne bodo ugonobili razni dadaisti, zenitovci itd.

Vsrkavajočemu kristalno čiste, zdaj pri-tajene, zdaj zvonko šumljajoče stihе »Dekliških pesmi«, se mi zdi, da me ogrinja večerna zarja, dehtenje vrtnic, tišina sobe, ki jo predramlja le enomerno tiktakanje večne ure. Na teh verzih ti plove duša kot v lahnem čolnu po tihi, solnčni gladini belih samot. A neopazno si se približal temnim lesovom, kjer ti ogrne dušo tajno zvenenje:

Vse nevidno se za vidnim skriva,
vse življenje se v skrivnost preliva

in začuden se zaveš, da te je odlični lirik privedel na svoji tihi ladjici do brega poslednjih skrivnosti, ki mučijo dekliško srce.

Toda vsa ta pot je bila lahno plovenje, ki so ga spremljali ubrani zvoki harfe.

Kdor te preko narastlih studencev, mimo kipečih vrhov do temnih lesov tako vodi, je sam v sebi skladen; ta ubranost pa ni nikaka artistska poza, temveč plod notranjega, za molkom samote odigranega boja in je prav zato tako iskrena in vplivajoča. Od »Mladega jutra« je prehodil dolgo pot navzgor. Ali ni vse Sardenkovo ustvarjanje od početka do danes veren izraz njegove samolastne pesniške hoje? S to svojo najnovejšo knjigo je došel na vrhunec. Sedaj je čas, da se ozre naokrog in nam ustvari nove umetnine. Dokaj jih je tudi v tej zbirki.

Vse to posebno poudarjam z ozirom na sedanjo liriko in njene predstavitelje, ki so docela razbili vsako obliko, ki jim je pojem stila nekaj čisto tujega in smatrajo za umetnino vsak divji krik, ki so ga krčevito iztisnili iz — možganov.

Glavni vzrok namreč, da vplivajo ti proizvodi na človeka nasilno in sovražno, zavrtajoč se vanj kot izstrelek, je v tem, da tak umetnik intenzivnost svojega doživljanja nasilno stopnjuje s svojo voljo, ne pa z intelektom kot menijo površni presojevalci najmlajših. Če je močna volja vsakemu drugemu udejstvovanju ne samo potrebna, temveč je predpogoj uspeha, pa je umetniškemu ustvarjanju naravnost škodljiva, ker potvarja in nasiljuje resnično doživetje, ki ga je rodil zagoneten hip kontakta s kozmičnostjo.

V »Dekliških pesmih« pa je vsak verz preprost, jasen, rekel bi, prozoren, ponekod se celo izostri v pointo, kar daje pesmi preizrazit pečat objektivnosti.

Vso zbirko preveva tipičnost. Pesnik je že v gotovi razdalji do življenja in nadvladovalec je samoljubnega jaza, vsled česar se njegovo umetniško resonančno

dno odziva strunam tuje duševnosti z isto jakostjo kot lastni. Po tej oznaki je Sardenko pri nas čisto svojevrsten lirik, ki bi ga vzporedil z Župančičem. Oba živita kakor izven časovnosti, poenostavljajoč življenje — ki se kaže subjektivistu, jetniku miljeja, kot šarena halja — v zibajočo se linijo etične tehtnice.

Forma Sardenkovih pesmi očituje strogo izpiljenost. Glede izbere bi pripomnil, da celotno ubranost moti katera tu pa tam posejana, res samo rahlo dahnjena igračka (ki bi jasneje izvedena izzvenela svojo misel krepkeje) in nekaj epigonskih izrazov.

Odlična oprema knjige je zelo prikladna vsebini. Po vsem tem je ta najnovejša slovenska zbirka izmed najlepših pesniških knjig. Kako to, da je ne vidiš v izložbi Jugoslovanske knjigarne?

Miran Jarc.

William Shakespeare: Beneški Irgovec. Igrokaz v 5 dejanjih. Poslovenil Oton Župančič. Druga, izpremenjena izdaja. Izd. in zal. Nova Založba, Lj. 1921. Nova knjižnica, 7.

Prva izdaja te knjige je izšla l. 1905 v »Prevodih iz svetovne književnosti«, ki jih je izdajala Slovenska Mafica. Obe prestavi primerjati je velezanimivo. Skoro vsa težja mesta, vse finejše izrazne in miselne konstrukcije so prevedene nanovo. Očividno se je prevajavec medtem poglobil v razumevanje izvornika. Nič manj zanimiv pa ni razvoj Župančičevega jezika ob tem prevodu. Ta stran je tako očividna, da je ni mogoče zamolčati. To, kar opažamo v razvoju Župančičeve originalne poezije, je posebno jasno tu ob isti snovi: kako postajajo izrazi vedno preciznejši, kako te na vsakem koraku preseneti beseda za to, za kar bi ti rabil cel stavek ali moral pojem orisati ali ga samo naznačiti. Župančičev jezik se je od prve prestave tega dela do druge tako izbrusil, da ta res sledi z malimi izjemami izvorniku korak za korakom, besedi za besedo, in opažamo, to, kar smo že pri »Snu kresne noči« omenili, da ima prevod samo par verzov več kot original — kar je nedvomen znak prevajalčeve virtuočnosti.

Da nam postane značaj prevoda jasnejši, oglejmo si ga primerjajoč ga s prvo izdajo

in angleškim izvornikom »The plays of W. Shakespeare accurately printed from the text of Mr. Steeven's last edition«, vol. IV. Lipsko. 1805, str. 103 sl. Opozorili bomo na mesta, ki so posebno posrečena ali o katerih bi želeli, da jih prevajavec v bodoče še bolj izpili.

Že začetek, str. 29, 7, 104 (kadar nava- jamo strani, je prva številka stran v novi, druga v prvi, tretja pa v originalni izdaji), je popolnoma izpremenjen; nova prestava se drži misli in izraza izvornikovega, dočim je prva prosta in deloma okorna.

Konec Antonijevega govora, str. 36, 14, 110, šepa, čeprav se je v novi prestavi približal originalu v toliko, da se rima.

Proza drugega prizora je pridobila na aforistični izpiljenosti.

Na str. 36, 14, 110 se mi zdi za my little body prvotna prestava »mala osebnica« boljše kot nova »malost«, mogoče bi bilo še najboljše kar »malo telo«.

Str. 28, 15, 111: Porzia se mi zdi za played false v prvi prestavi »se je pečala« boljše kot v novi »spletkarila«.

Občuten napredek je pogosto v malenkostih, opozoril bi na str. 42, 18, 114 za well »prav« namesto prvotnega »dobro«.

Kot na mojstrsko izboljšano mesto, čeprav v slovenskem izrazu že skoraj prenasličeno mesto opozarjam na Shylokov govor »Obresti ne...«, str. 45, 22, 117.

Slab je v obeh prestavah rimani konec 1. dej., str. 49, 25, 120. Obakrat je nemogoča rima prej »tëm — vëm« in sedaj — »tëm — dnëm«, pa tudi pravi smisel originala ni pogojen, ker tam v svoji samozavesti Antonio pravi, da se njegove ladje povrnejo »en mesec pred določenim dnem«.

Prestava str. 58, 34 in 128 »slaba črta« za simple line of life mi ne ugaja, tudi obstoja mogoče kak izraz za line of life — življenjska črta na dlani — sevé to spada v tehniko vedeževanja.

Str. 61, 36, 130: these foolish drops do somewhat drown my manly spirit, izraz lopiti za drown se mi zdi nesrečen, ker poraja dvoumnost, — ki jo še pospešuje prvotna prestava »mehčati«; bojim se, da bo beseda razumljena v pomenu schmelzen, dočim pomeni ertränken, betäuben,